

ТОРА ОР • ПАРШІ МІКЕЦ • МААМАР 3

ענין חנוכה

Тема Хануки

НА ЧЕСТЬ

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Батько Ребе, реб Леві-Іцхок

LikuteiTorah.com

ХАСИДСЬКА ПАРША

likuteitorah.com/uk/torah-ohr/mikeitz/3/

1 ענין חנוכה. הנה קבעו הנס בנרות. משא"כ בשאר נסים בפסח ביציאת מצרים תאכלו מצות בפורים ימי משתה ושמחה כנגד הגלות שהיה ג"כ גופני במצרים בחומר ובלבנים וכימי המן בקש להשמיד כו' ושללם לבז

Тема Хануки. [Мудреці] встановили [відзначення] цього дива за допомогою світильників. Інакше було з іншими дивами: на Песах, [відзначаючи] вихід з Єгипту, «ви їстимете мацот»; на Пурім — «дні бенкетів і радості», відповідно до вигнання, яке також було тілесним: у Єгипті — «у розчині й цеглі»; а за часів Гамана він прагнув «знищити...» їх і «забрати їхнє майно на здобич».

משא"כ בחנוכה שהיו ישראל שרוים על אדמתם ולא גלו מארצם רק גלות התורה להשכיחם תורתך ולהעבירם חוקי רצונך לפיכך קבעו בנרות על שם הפסוק (משלי ו) כי נר מצוה ותורה אור ודרך חיים תוכחות מוסר.

Інакше було з Ханукою: тоді народ Ізраїлю жив на власній землі й не був вигнаний зі своєї країни; було лише вигнання Тори — «щоб змусити їх забути Твою Тору й порушити закони Твоєї волі». Тому [мудреці] встановили [відзначення] за допомогою світильників, з огляду на вірш (Притчі 6): «Бо міцва — це світильник, а Тора — світло, і докори повчання — це шлях життя».

ולהבין ענין פסוק זה וגם סיפא דקרא דכתיב ודרך חיים וגו'. צריך ביאור איזה דרך חיים הוא מלבד התורה והמצות האמורה למעלה בפסוק.

І [нам потрібно] зрозуміти зміст цього вірша, а також його завершення, де сказано: «і шлях життя...». Потрібно пояснити: що це за «шлях життя», окрім Тори й міцвот, про які йдеться на початку вірша?

2 והענין כי מה שהמשיל המצוה לנר והתורה לאור הוא מובן שכמו שהנר נקרא על שם השמן כלשון רז"ל [רבתינו זכרונם לברכה] נר של שמן נר של שעה.

Пояснення таке. Те, що [вірш] уподібнює міцву світильнику, а Тору — світлу, зрозуміло: подібно до того, як світильник називають за олією, як мовиться у наших мудреців, благословенної пам'яті: «світильник з олії, світильник з воску»,

הנה אע"פ [אף על פי] שהשמן אין בו אור מצד עצמו ואדרבה הוא מכבה את אור הנופל לתוכו מ"מ ממנו ועל ידו נמשך להב שלהבת האור הנאחז בפתילה במעט שמן הנמשך אחר הפתילה

то хоча олія сама по собі не має світла, а навпаки, гасить світло, що потрапляє в неї, проте з неї і через неї сходить язик полум'я, яке тримається на ґноті, живлячись невеликою кількістю олії, що піднімається слідом за ґнотом.

שהרי בכלות השמן נכבה האור.

Адже коли олія закінчується, світло гасне.

ככה ממש היא המצוה הגם שהוא רצון המלך בלי שום טעם ודעת ואין בה שום השגה מ"מ ממנה ועל ידה נמשך ונתגלה אור החכמה

Саме так і міцва: хоча вона є волею Царя, без жодної причини чи розуміння, і в ній немає жодного осягнення, проте з неї і через неї сходить і розкривається світло мудрості (Хохма).

זו תורה שבע"פ [שבעל פה] דאורייתא מחכמה נפקת והחכמה והבנה בתורה שבעל פה הוא רק להבין ולהשיג פ"י וטעם המצות כל מסכת לפי ענינה.

Це — Усна Тора, адже «Тора походить із Хохми»; а мудрість і розуміння в Усній Торі потрібні лише для того, щоб зрозуміти й осягнути пояснення та причину міцвот — кожного трактату відповідно до його теми.

וביאר ענין זה דרך פרט בעבודת ה'.

I [тепер — до] докладного пояснення цієї справи в служінні Б-гові.

הנה כתיב (שמות ל') כבקר כבקר בהטיבו את הנרות יקטירנה וכהעלות אהרן את הנרות בין הערבים יקטירנה. ולהבין למה גבי כבוקר כתיב בהטיבו ובבין הערבים בהעלות.

Тепер написано (Шмот 30): «Щоранку, коли він упорядковує (бе-гейтиво) світильники, нехай спалить їх [пахощі]; а коли Аарон запалює (бе-гаалот) світильники надвечір, нехай спалить їх». Потрібно зрозуміти, чому про ранок сказано «коли він упорядковує», а про надвечір — «коли він запалює».

הנה כנסת ישראל מקור נשמות ישראל נקרא' [נקראת] בשם מנורה והיא מקשה שכל ישראל הם באחדות והיא מתחלקת לשבעה נרות.

Тепер громада Ізраїлю, джерело душ Ізраїлю, називається Менорою. Вона [зроблена] з цільного кованого шматка, адже весь Ізраїль перебуває в єдності, і вона розгалужується на сім світильників.

כי דרך פרט יש ששים רבוא נצוצי' כלליי' שכל ניצוץ מתחלק לששים רבוא נצוצות פרטיות כמבואר בתניא ודרך כלל נכללו בשבעים נפש שירדו אבותינו למצרים.

Адже в окремому розгляді є шістсот тисяч загальних іскор, і кожна іскра поділяється на шістсот тисяч окремих іскор, як пояснюється в Танія; а в загальному розгляді вони включені до сімдесяти душ, з якими наші праотці спустилися до Єгипту.

3 וכלל מן הכלל נקי' בשם שבעה נרות דהנה אהרן שושבינא דמטרוניתא הוא אהרן כהן לאל עליון משבעי רועים המפרנסים ומשפיעים אלהותו ית' כנסת ישראל שיאירו באור האהבה להתלהט אליו ית'

А найзагальніший [поділ] загального називається «сімома світильниками». Адже Аарон, «дружко Цариці (Матроніти)», — це «Аарон, священник Б-га Всевишнього», один із семи пастирів, які підтримують і дарують Б-жественність, благословенний Він, громаді Ізраїлю, щоб вони засяяли світлом любові й запалили до Нього, благословенного Він,

בכלות הנפש כשלהבת העולה מאליה ולקיים מצות ואהבת שמקבלים עליהם בקי"ש [בקריאת שמע] שיהי' כך באמת לאמתו תקוע בלב כל אחד ואחד מישראל שהאדם מצד עצמו מאחר שהוא מגושם ומלובש בענינים גשמיים לא היה יכול לולי הקב"ה עוזרו.

коли душа знемагає, наче полум'я, що здійснюється саме собою; і щоб виконати міцву «Люби», яку вони беруть на себе під час читання Шма, аби це було воістину так, закарбоване в серці кожного з Ізраїлю. Адже людина сама, будучи тілесною та вдягнутою в матеріальні речі, не могла б [цього зробити], якби Святий, благословенний Він (Кудша бріх ху), не допомагав їй.

4 והעזר הוא אהבה הבאה מלמעלה להמשיכו אליו. וזהו בחי' בהעלות ובהטיבו. כי הנה אמרו רז"ל [רבותינו זכרונם לברכה] אע"פ [אף על פי] שהאש יורד מן השמי' מצוה להביא מן ההדיוט.

А допомога — це любов, що приходить згори, аби притягнути його до Нього. Це рівень (бחי-на) «коли він запалює» і «коли він доглядає». Адже наші мудреці, благословенної пам'яті, сказали: «Хоч вогонь і сходить із Небес, є міцва принести [вогонь] зі звичайного [джерела]».

פ"י הדיוט הוא האהבה שאדם לוקח מחמת העולמות מבחי' מלכותו ית' שהוא מלך גדול ונורא על כל העולמות עליונים ותחתונים

Пояснення: «звичайний» [вогонь] — це любов, якої людина набуває завдяки світам, від рівня Його царювання, благословенний Він, адже Він — великий і грізний Цар над усіма світами, вищими й нижніми.

וכל צבא השמים לך משתחווים ואלף אלפין ורבו רבבן קדמוהי כו' כמבואר בגמרא ובזוהר בביאור ענין רבוי העולמות וגדולתו.

І «все небесне воїнство Тобі поклоняється», і «тисяча тисяч [служать Йому], і десять тисяч разів десять тисяч [стоять] перед Ним...», як пояснюється в Гемарі та Зогарі, де роз'яснюється численність світів і Його велич.

5 וע"ד זה תקנו חז"ל [חכמינו זכרונם לברכה] לומר בשכמל"ו [ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד] לפני ואהבת. כי הנה אנו אומרים יחיד חי העולמים מלך משובח ומפואר עדי עד שמו הגדול כו'. פ"י יחיד הוא למעלה מבחי' אחד.

У цьому дусі наші мудреці, благословенної пам'яті, встановили промовляти «Благословенне Ім'я слави Його царства на віки вічні» перед словами «І любитимеш». Адже ми промовляємо: «Єдиний, життя світів, Цар, прославлений і звеличений навіки й повіки, — Його велике Ім'я...» Пояснення: «Єдиний» (Яхід) стоїть вище за рівень «одного» (Ехад).

כי אחד היינו כמאמר רז"ל [רבתינו זכרונם לברכה] שהוא אחד בשמים ובארץ ובד' רוחות העולם כי כל העולמות עליוני' [עליונים] אינם תופסים מקום להיות יש ודבר נפרד בפני עצמם וכולא קמ"י [קמ"ה] כלא וכאין נגדו חשיבי ממש ואין עוד מלבדו.

Адже «один» означає, як сказали наші мудреці, благословенної пам'яті, що Він один у небесах, на землі й у чотирьох сторонах світу; бо всі вищі світи не займають місця [власного], щоб бути самостійною сутністю й окремою річчю; «усе перед Ним — як ніщо», і воістину вони вважаються перед Ним за ніщо, і немає нічого, крім Нього.

לכן נקרא אחד והיינו כשמעריכין אותו נגד העולמות. אבל יחיד פ"י הוא יחיד ומיוחד בפני עצמו והוא לבדו הוא ואינו בגדר העולמות כלל.

Тому Його називають «Одним», і це — коли Його співвідносять зі світами. Але «Єдиний» означає, що Він єдиний і унікальний Сам у Собі, Він один, і Він узагалі не належить до категорії світів.

6 וחי העולמים מלך פיי שכל חיות העולמות שמחיה את כולם ומהווה את כולם עליונים ותחתונים אינו אלא בשביל שהוא מלך וכולם מקבלים חיות מבחי' מלכותו ית' בעבור היותו מלך עליהם.

І «життя світів, Цар» означає, що вся життєва сила (хают) світів, завдяки якій Він оживляє їх усіх і приводить їх усіх — вищих і нижчих — до буття, існує лише тому, що Він — Цар, і всі вони отримують хаут від рівня (бхіна) Його царювання (Малхут), благословенний Він, бо Він — Цар над ними.

וכן מה שמשובח ומפואר דהיינו השבח מחמת שמשיגים גדולתו הוא עדי עד כי לגדולתו אין חקר ולמעלה יש שבח אחר שבח ועילוי אחר עילוי עד אין קץ ואין תכלית והכל הוא בעבור שמו הגדול

Так само й те, що Він «уславлений і звеличений», тобто похвала [що постає] від того, що вони осягають Його велич, триває «навіки й навіки», адже «Його велич неможливо осягнути»; угорі ж є похвала за похвалою і піднесення за піднесенням — без кінця й без меж, і все це — заради «Його великого Імені».

כי להיות נקרא שמו ומלכותו עליהם בלבד הוא ואינו יכול לנגוע לבחי' עצמותו ומהותו כלל

Адже [усе це є] лише для того, щоб над ними називалися Його Ім'я та Його Малхут; і це зовсім не може торкнутися бхіни Його сутності й буття,

כי לית מחשב' תפיס' [תפיסא] ביי' [ביה] כלל שהוא יחיד ומיוחד ונשגב שמו לבדו כדכתיב מלכותך מלכות כל עולמים.

бо «жодна думка не може осягнути Його» зовсім, адже Він єдиний і неповторний, а «лише Його Ім'я піднесене», як сказано: «Твоя Малхут — Малхут усіх світів».

7 וזהו במקום שאתה מוצא גדולתו שם אתה מוצא ענותנותו. כדכתיב המשפילי לראות בשמים ובארץ שאצלו ית' נחשב זאת להשפלה ולענוה להחיות רוח שפלים.

Це [значення слів]: «Де знаходиш Його велич, там знаходиш Його смирення», як написано: «Хто принижує Себе, щоб споглядати небеса й землю»: адже для Нього, благословенного, це вважається приниженням і смиренням — «щоб оживити дух смиренних».

וכן מה שכתוב סומך נופלים ורופא חולים וזוקף כפופים וכל הממלכה נקרא בשם ארץ להיות כארץ הלזו השפלה שירדה ממקום כבודה להיות מלך שמו נקרא.

Так само написано: «Він підтримує тих, хто падає, зцілює хворих і випростовує зігнутих». І весь [рівень] царювання називається ім'ям «земля», будучи подібним до цієї низької землі, яка зійшла з місця своєї слави, щоб Його називали ім'ям «Цар».

8 ולכן זאת יבין כל יציר בשומו אל לבו וירחיב דעתו בגדולתו ית' ונפלאות מעשיו ברכוי העולמות עד אין חקר הנה ישכיל שזהו ענותנותו ית' ואין ערוך אליו שאינו בגדר עלמין כלל.

Тому кожне створіння зрозуміє це, коли візьме це близько до серця й розширить свій розум, осягаючи Його велич, благословенний Він, і дивовижність Його діянь у незліченній множині світів; тоді воно збагне, що це — Його смирення, благословенний Він, і ніщо не може зрівнятися з Ним, адже Він узагалі не належить до категорії світів.

9 והוא השוה ומשוה קטן וגדול ממילא תתלהט ותתלהב נפש ולב לאור באור האהבה בכל נפשך ממש לצאת מגדר העולמות כמ"ש מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ כלה שארי ולכבי.

I Він — Той, Хто сам рівний і зрівнює мале й велике. Тож душа й серце спалахнуть і розгоряться, щоб осяятися світлом любові — «усією душею твоєю» воістину, — і вийти за межі світів, як написано: «Кого маю я на небесах [окрім Тебе]? I поруч із Тобою нічого не бажаю на землі; знемагають моя плоть і моє серце».

וזהו ואהבת את ה' אלהיך כי אהבה משרש אבה שהוא מלשון חפץ ורצון.

Це і є [значення слів]: «I любитимеш Гаваю, свого Б-га», адже агава (любов) походить від кореня ава (бажати), що означає бажання й волю.

דהיינו רעותא דלבא שיהי' [שיהיה] ה' אלהיך ולדבקה בו ממש וע"י אתערותא דלתתא זו יחול עליו אור האהבה מלמעלה להגדיל מדורת אש האהבה בלבו יותר מכדי כח אנושי ושרש נשמתו שהיא בגדר וגבול ונכרא

Тобто це бажання серця, щоб Гавая була «твоїм Б-гом» і щоб по-справжньому приліпитися до Нього. Завдяки цьому пробудженню знизу світло любові згори спочине на людині й роздмухає в її серці полум'я любові понад міру людських сил і [сил] кореня її душі, який обмежений, має межі й є створеним,

לקרבה אל ה' ממש וכיטול אליו במציאות ממש ע"י בחינת אהרן כהנא רבא

аби воістину наблизитися до Б-га й [до] самоусунення (бітуль) перед Ним у самій реальності — через рівень Аарона, первосвященника.

כי ואהבת בגמטריא ב' פעמים אור ונקרא' [ונקראת] בחינה זו בהטיבו שמטוב וחסד עליון משפיע על רוח שפלים להטיב ולהגדיל את האהבה שלמטה.

Адже числове значення «ве-агавта» («і любитимеш») дорівнює подвійному числовому значенню слова «ор» (світло). І цей рівень називається «коли він доглядає» (бе-геїтиво), бо завжди вищому благу (тов) і милості Він наділяє дух смиренних, щоб поліпшити (ле-геїтив) і примножити любов знизу.

אך הנה באמת גם אתערותא דלתתא כנ"ל אשר יחפוץ האדם לדבקה בו ממש גם זאת מתת אלהים היא לא לפי כח נפש האדם ומזגו ותכונתו

Але насправді й саме пробудження знизу, про яке йшлося вище, — бажання людини посправжньому приліпитися до Нього, — також є даром Б-га, а не чимось відповідним до сили душі людини, її темпераменту й вдачі.

ונקרא' [ונקראת] בחינת ובהעלות אהרן שאהרן העליון הוא הנותן כח בכנסת ישראל לעורר את האהבה זו.

І це називається рівнем «коли Аарон запалює» (бе-гаалос), бо саме вищий Аарон дає громаді Ізраїлю силу пробудити цю любов.

וזהו בין הערבים שהוא מדת ערב ולילה וחשך מצד עצמו שאין בו אור. אבל מדת בוקר שהוא מדת אברהם איש חסד כמ"ש וישכם אברהם בבקר הוא בחינת בהטיבו.

Це і є «у сутінках», тобто властивість вечора, ночі й темряви, яка сама по собі не має світла. Але властивість ранку, яка є властивістю Авраама, мужа милості, як написано: «І встав Авраам рано-вранці», — це рівень «коли він доглядає».

(ועמ"ש לקמן בד"ה רני ושמחי בענין רננא ברמשא ושמחה בצפרא) והנה מי זה האדם שיגיע עד הלום שיגיע אליו בחי' אהרן העליון. אך הוא ע"י תורה ומצות.

(І див. нижче маамар, що починається словами «Співай і радій», де йдеться про «пісню ввечері й радість уранці».) Хто ж та людина, яка може сягнути так далеко, щоб до неї дійшов рівень вищого Аарона? Це можливо через Тору й міцвот.

כי נר מצוה שהמצות נמשכין ממקום גבוה מאד נעלה. ולפיכך אין בהם השגה כלל כמשל השמן הנ"ל שאין נכנסים בפנימיות נפשם רק בבחי' מקיף עליהם מלמעלה

Адже «міцва — світильник», бо міцвот притягуються з дуже високого й піднесеного місця. Тому їх зовсім неможливо досягнути, як у наведеній вище аналогії з олією: вони не проникають у внутрішню глибину душі, а лише охоплюють її згори,

כמ"ש שום תשים עליך מלך כמו מלך המושל על עמו והוא גבוה עליהם והם עושין רצונו בלי טעם ודעת כי מצות המלך היא ולב מלכים אין חקר ההשגה שבעבורם נצטוו

як сказано: «Неодмінно поставиш над собою царя». Це подібно до царя, який править своїм народом і стоїть вище за нього, а народ виконує його волю без міркувань і розуміння, бо це наказ царя, і «серце царів неосяжне» — [так само неосяжне] й розуміння, заради якого їх було заповідано.

רק מ"מ הוא ע"ד משל כאדם שתופס את המלך באחד מאבריו וממשיכו אליו הנה גם חיותו שבקרכו נמשך אחריו כך כתיב וימינו תחבקני.

Однак це, як приклад, подібне до людини, яка хапає царя за один із його членів тіла й притягує його до себе: за ним притягується також життєва сила (хають), що перебуває всередині царя. Так сказано: «і Його права рука обіймає мене».

כי הנה רמ"ח מ"ע [מצות עשה] הם רמ"ח אברין דמלכא וע"י המשכת המצות ממילא נמשך אחריו בחי' יחודו ית' בעצמו ובכבודו בבחינת יחודו כנ"ל:

Адже 248 позитивних заповідей — це 248 органів Царя; і завдяки притягуванню міцвот згори вниз за ними само собою притягується рівень Його єдності, благословенний Він, — Самого Його й Його славу, в аспекті Його єдності, як [пояснювалося] вище.

LikuteiTorah.com

ХАСИДСЬКА ПАРША

Про це видання

This edition contains the Hebrew text i the English translation.

The Hebrew text of Torah Ohr: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

Our English translation, made from the Hebrew without Kehot's notes: CC BY-NC 4.0.

This edition as a whole: CC BY-NC 4.0. Shuls, schools and non-profit projects may copy, print and share it freely, and may ask for donations to cover the cost of printing; it may never be sold. Credit Kehot Publication Society and likuteitorah.com.
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

Український переклад і пояснення підготовлено для LikuteiTorah.com за допомогою ШІ (openai/gpt-6-luna-pro:batch) та звірено з єврейським текстом і Sefaria; редактором-людиною ще не перевірено. Будь ласка, важливе перевіряйте за єврейським текстом.

Ребе просив вивчати маамарим тижневої парші — «Хасидську паршу» — протягом того тижня, розподіливши навчання на сім днів (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309). Навіщо її вивчати та благословення Ребе: likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/

Безкоштовний некомерційний проєкт; тут нічого не продається. Не пов'язаний із Kehot, Sefaria чи Lubavitch Library.
© likuteitorah.com

Із likuteitorah.com/uk/torah-ohr/mikeitz/3/

НА ЧЕСТЬ

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Батько Ребе, реб Леві-Іцхок